

## Osnove latinščine za biologe - Fundamenta latina pro studentibus biologiae

### Posebnosti v izgovarjavi samoglasnikov in soglasnikov

**ae** se izgovarja kot e v slovenski besedi teta.

**oe** se izgovarja kot ö v nemški besedi Öl

**y** se izgovarja kot ü v nemški besedi fünf.

**c** se izgovarja kot k (*campanula* = kampanula), razen pred e, i, y, ae, oe, ko se izgovarja kot c (*cena* = cena, *circa* = cirka, *cyperus* = cüperus, *caecus* = cekus, *vaccae* = vakce).

**s** se izgovarja kot s (*salix* = saliks), razen med vokalom, ko se izgovarja kot z (*rosa* = roza); kot z se izgovarja tudi v skupinah ns, rs, ls pred vokalom (*mensa* = menza, *cursus* = kurzus, *salsus* = salzus); *consisto* (sestavljena!) = kon-sisto!

**ti** se pred vokali izgovarja kot ci (*natio* = nacio), razen v nekaterih primerih, npr. za s, x in t, ko se izgovarja kot ti (*bestia* = bestia, *mixtio* = mikstio, *Grattius* = Grattius).

**q** se uporablja le v zvezi z u: obe črki se izgovarjata kot kv v besedi kvas: *aqua* = akva.

**x** se izgovarja kot ks: *ex* = eks.

**z** se izgovarja kot dz (ali z): *zephyrus* = dzefürus, *Zenon* = Zenon

Aspirate (pridihnjeni glasovi) **ch**, **th**, **ph**, **rh** so prevzete iz grške abecede in se pišejo največkrat v tujkah, izgovarjajo pa kot k(h) ali h, th ali t, f, r.

### Prva sklanjatev (osnova na -a)

	Singular	Plural
Nom.	<i>ros-a</i>	<i>ros-ae</i>
Gen.	<i>ros-ae</i>	<i>ros-arum</i>
Dat.	<i>ros-ae</i>	<i>ros-is</i>
Akuz.	<i>ros-am</i>	<i>ros-as</i>
Abl.	<i>ros-a</i>	<i>ros-is</i>

Tako se sklanjajo npr. tudi samostalniki:

*aqua* (voda), *avena* (oves), *campanula* (zvončica), *clavicula* (ključnica), *costa* (rebro), *cornea* (roženica), *fossa* (jarek), *glandula* (žleza), *herba* (zelnata rastlina), *lingua* (jezik), *planta* (rastlina), *rana* (žaba), *rosa* (roža), *scapula* (lopatica), *scientia* (veda, znanost), *silva* (gozd), *stella* (zvezda), *terra* (zemlja), *ulna* (podlahtnica), *ursa* (medved/ka/), *urtica* (kopriva), *vertebra* (člen, vretence), *vita* (življenje).

Zemljepisna imena, npr.:

*Anglia*, *Europa*, *Gallia*, *Germania*, *Graecia*, *Hispania*, *Italia*,  
*Macedonia*; *Carinthia*, *Carniola*, *Croatia*, *Slovenia*, *Styria*.

Samostalniki 1. deklinacije so ženskega spola. Nekaj izjem: *agricola* (poljedelec), *incola* (prebivalec), *nauta* (mornar), *poëta* (pesnik), ki so moškega spola.

Nekaj pridevnikov, ki se sklanjajo po 1. deklinaciji:

*alta* (visoka), *angusta* (ozka), *esculenta* (užina, jedilna), *glabra* (gola), *lata* (široka), *laxa* (rahla), *longa* (dolga), *magna* (velika), *parva* (majhna), *patula* (odprta, razprostrta), *pilosa* (dlakava), *pulchra* (lepa), *sativa* (sejana, gojena: nasprotje od divja), *vivipara* (živorodna).

## Spregatev pomožnika esse (biti) v sedanjiku

Singular	Plural
1. <i>sum</i> (sem)	<i>sumus</i> (smo, sva)
2. <i>es</i> (si)	<i>estis</i> (ste, sta)
3. <i>est</i> (je)	<i>sunt</i> (so, sta)

## Nekaj preprostih stavkov

*Rana in aqua est.* (in: v, na)  
*Ursae in silva sunt.*  
*Ranae esculentae sunt.*  
*Campanulae herbae pulchrae sunt.*  
*Avena herba sativa est.*

## Primeri iz biološke nomenklature

<i>Anabaena azollae</i>	<i>Poa styriaca</i>
<i>Avena sativa</i>	<i>Rana esculenta</i>
<i>Campanula patula</i>	<i>Scabiosa olgae</i>
<i>Genista pilosa</i>	<i>Scopolia carniolica</i>
<i>Lacerta vivipara</i>	<i>Talpa europaea</i>
<i>Motacilla alba</i>	<i>Vanessa urticae</i>

## Druga sklanjatev (osnova na -o)

### Sklanjatev samostalnikov na **-us**

	Singular	Plural
Nom.	<i>cerv-us</i>	<i>cerv-i</i>
Gen.	<i>cerv-i</i>	<i>cerv-orum</i>
Dat.	<i>cerv-o</i>	<i>cerv-is</i>
Akuz.	<i>cerv-um</i>	<i>cerv-os</i>
Abl.	<i>cerv-o</i>	<i>cerv-is</i>

Tako se sklanjajo npr. tudi samostalniki:

*capreolus* (srnjak), *carpinus* (beli gaber), *corvus* (vran), *cuculus* (kukavica), *equus* (konj), *fagus* (bukev), *fungus* (gliva), *gallus* (petelin), *humerus* (nadlahtnica), *musculus* (mišica), *nervus* (živec), *pinus* (bor), *proteus* (močeril), *radius* (palica, žarek, koželjnica), *ranunculus* (zlatica), *ramus* (veja), *sambucus* (bezeg), *taxus* (tisa), *ulmus* (brest).

Enako se sklanjajo pridevniki na **-us**.

Samostalniki 2. deklinacije na **-us** so moškega spola. Ženskega spola so imena dreves (npr. *fagus*/bukev, *taxus*/tista, *ulmus*/brest) in beseda *humus* (prst/zemlja).

## Sklanjatev samostalnikov na **-um**

	Singular	Plural
Nom.	<i>cerebr-um</i>	<i>cerebr-a</i>
Gen.	<i>cerebr-i</i>	<i>cerebr-orum</i>
Dat.	<i>cerebr-o</i>	<i>cerebr-is</i>
Akuz.	<i>cerebr-um</i>	<i>cerebr-a</i>
Abl.	<i>cerebr-o</i>	<i>cerebr-is</i>

Tako se sklanjajo npr. tudi samostalniki:

*dorsum* (hrbet), *equisetum* (preslica), *fagetum* (bukov gozd), *folium* (list), *gametangium* (gametangij), *herbarium* (herbarij), *petalum* (venčni list), *regnum* (kraljestvo), *rostrum* (kljun), *sepalum* (člašni list), *solum* (tla), *sporangium* (trosovnik), *sternum* (prsica), *venenum* (strup).

Enako se sklanjajo pridevniki na **-um**.

Vsi 3 spoli torej: *alt-us, alt-a, alt-um* (visok, visoka, visoko), *angust-us, -a, -um* (ozek, ozka, ozko), *esculent-us, -a, -um* (užitni, užitna, užitno), *lat-us, lat-a, lat-um* (širok, široka, široko), *lax-us, -a, -um* (rahel, rahla, rahlo), *long-us, -a, -um* (dolg, dolga, dolgo) itd.

Samostalniki 2. deklinacije na **-um** so srednjega spola.

### Primeri iz biološke nomenklature (samostalniki na -us in -um)

<i>Centaurium spicatum</i>	<i>Ranunculus carinthiacus</i>
<i>Charadrius dubius</i>	<i>Sambucus racemosa</i>
<i>Corvus frugilegus</i>	<i>Taxus baccata</i>
<i>Fagus sylvatica</i>	<i>Turdus migratorius</i>
<i>Leontopodium alpinum</i>	<i>Ursus maritimus</i>

### Nekaj preprostih stavkov

<i>Cuculus in fago alta est.</i>	
<i>Leontopodium herba alpina est.</i>	( <i>alpinus</i> = alpski)
<i>Taxi venenatae sunt.</i>	( <i>venenatus</i> = strupen)
<i>Protei in aquis antrorum profundorum sunt.</i>	( <i>antrum</i> = jama)
<i>Nervus ischiadicus longus est.</i>	
<i>Capreoli cum capreolis in pratis sunt.</i>	( <i>pratium</i> = travnik)
<i>Corvus in ramo pini ramosae est.</i>	( <i>ramosus</i> = vejnat, košat)
<i>Asplenia in fissuris saxorum sunt.</i>	( <i>fissura</i> = razpoka, <i>saxum</i> = skala)
<i>In sporangio sporae parvae sunt.</i>	( <i>spora</i> = tros)
<i>In solo folia sicca sunt.</i>	( <i>siccus</i> = suh)

Za vajo sklanjaj:

*fagus sylvatica, pinus ramosa, taxus baccata*

## Sklanjatev samostalnikov na **-er(-r)**

	Singular	Plural
Nom.	<i>ager</i>	<i>agr-i</i>
Gen.	<i>agr-i</i>	<i>agr-orum</i>
Dat.	<i>agr-o</i>	<i>agr-is</i>
Akuz.	<i>agr-um</i>	<i>agr-os</i>
Abl.	<i>agr-o</i>	<i>agr-is</i>

Tako se sklanjajo npr. tudi samostalniki:

*cotoneaster* (panešplja), *liber* (knjiga), *meter* (meter), *puer* (deček), *vesper* (večer), *vir* (mož).

Enako se sklanjajo pridevniki na **-er**:

*asper, aspera, asperum* (neraven, hrapav, oster, trpek), *ater, atra, atrum* (/medlo/črn), *dexter, dext(e)ra, dext(e)rum* (desen), *niger, nigra, nigrum* (črn), *pulcher, pulchra, pulchrum* (lep), *ruber, rubra, rubrum* (rdeč), *tener, tenera, tenerum* (nežen).

Samostalniki na **-er(-r)** so moškega spola.

### Primeri iz biološke nomenklature

*Cotoneaster tomentosus*

*Echium rubrum*

*Parus ater*

*Solanum nigrum*

*Sonchus asper*

*Veratrum nigrum*

### Nekaj preprostih stavkov

*In Norvegia caelum asperum est.*

*Parus ater in ramo est.*

*Vina alba vel atra sunt.*

*Vinum asprum est.*

*In horto plantae pulchrae sunt.*

(*caelum* = nebo, podnebje)

(*Parus ater* = menišček)

(*vinum* = vino)

### Spregatev pravih glagolov

- Osnove na **-a**

Sedanji čas (aktiv)

Singular	Plural
1. <i>amo</i>	<i>ama-mus</i>
2. <i>ama-s</i>	<i>ama-tis</i>
3. <i>ama-t</i>	<i>ama-nt</i>

Tako se spregajo npr. tudi glagoli:

*comparo* (primerjam), *disto* (sem oddaljen, razlikujem se), *dono* (darujem), *emendo* (popravim), *habito* (prebivam), *illustro* (osvetlim), *indico* (navedem), *observo* {opazujem}, *seco* (režem).

### Nekaj preprostih stavkov

*Fagopyrum in agris siccis Carnioliae habitat.*

*Puer differentias plantarum observat.* (*differentia*=razlika)

*Cervi in silvis densis habitant.*

*Luscinia ab aquila longe distat.* (*luscinia*=slavec, *longe*=zelo)

*Capreoli herbas teneras amant.*

### Peta sklanjatev (osnova na -e)

	Singular	Plural
Nom.	<i>specie-s</i>	<i>specie-s</i>
Gen.	<i>specie-i</i>	<i>specie-rum</i>
Dat.	<i>specie-i</i>	<i>specie-bus</i>
Akuz.	<i>specie-m</i>	<i>specie-s</i>
Abl.	<i>specie</i>	<i>specie-bus</i>

Tako se sklanjajo npr. samostalniki:

*dies* (dan), *facies* (videz, obraz), *fides* (zvestoba), *meridies* (poldan), *planities* {ravnina}, *res* (stvar), *series* (vrsta, red), *spes* (upanje), *superficies* (površina).

Vsi so ženskega spola, le *dies* in *meridies* sta moškega, vendar je *dies* pogosto ženskega, zlasti, kadar pomeni določen dan. Pridevnikov ta sklanjatev nima.

Primeri: *species nova*, *dies magnus*, *planities alta*, *facies pulchra*.

### Spregatev pravih glagolov

Osnova na -e

Sedanji čas (aktiv)

	Singular	Plural
1.	<i>flore-o</i>	<i>flore-mus</i>
2.	<i>flore-s</i>	<i>flore-tis</i>
3.	<i>flore-t</i>	<i>flore-nt</i>

Tako se spregajo npr. tudi glagoli:

*augeo* (množim), *gaudeo* (veselim se), *habeo* (imam), *misceo* (mešam), *pertineo* (pripadam), *teneo* (držim), *video* {vidim}.

### Nekaj prislovov

Prislovi določajo kraj, čas, način ali vzrok glagolskega dejanja (*alte volant* = visoko letajo), nekateri pa tudi mero lastnosti (*valde bonus* = zelo dober). Prislove pridevnikov deklinacije na -o naredimo tako, da na osnovo pritaknemo obrazilo -e: *angust-e*, *distinct-e*, *lat-e*, *maxim-e*, *minim-e*, *obscur-e*, *pulchr-e*, *rar-e*.

Nekaj prvotnih prislovov: *frustra* (zaman), *gratis* (zastonj), *hic* (tukaj), *iam* (že), *infra* (spodaj, pod), *mox* (kmalu), *non* (ne), *nunc* (zdaj), *procul* (daleč), *saepe* (pogosto), *semper* (vedno), *supra* (zgoraj, nad, na), *vix* (komaj).

### Nekaj preprostih stavkov

*Corvus cuculum in silva non videt.*

*Amicus meus magnam copiam librorum habet.* (*copia* = množica)

*Pulmonaria nova medium tenet inter Pulmonariam montanam et*

*P. tuberosam.* (*medium* = sredina)

*Species humana praecipue in oppidis habitat.*

(*humanus* 3 = človeški, *praecipue* = zlasti, predvsem, *oppidum* = mesto)

*Species humana species plantarum delet.* (*deleo* = uničujem)

*In planitiebus montanis plantae pulchrae florent.*

(*montanus* 3 = gorski).

*Centaureae ad familiam Asteracearum pertinent.*

### Četrta sklanjatev (osnova na -u)

	Singular		Plural	
Nom.	<i>fruct-us</i>	<i>gen-u</i>	<i>fruct-us</i>	<i>gen-ua</i>
Gen.	<i>fruct-us</i>	<i>gen-us</i>	<i>fruct-uum</i>	<i>gen-uum</i>
Dat.	<i>fruct-ui</i>	<i>gen-u</i>	<i>fructi-bus</i>	<i>geni-bus</i>
Akuz.	<i>fruct-um</i>	<i>gen-u</i>	<i>fruct-us</i>	<i>gen-ua</i>
Abl.	<i>fruct-u</i>	<i>gen-u</i>	<i>fructi-bus</i>	<i>geni-bus</i>

Tako se sklanjajo npr. samostalniki:

*artus* (ud), *conspetus* (pregled), *cornu* (rog), *domus* (dom), *gelu* (mraz), *gradus* (korak, položaj), *habitus* (habitus, videz, rast), *Idus* (ide=13. ali 15. dan v mesecu), *lacus* (jezero), *manus* (roka), *partus* (porod), *portus* (pristanišče), *quercus* (hrast), *senatus* (senat), *sensus* (čut, smisel), *sexus* (spol), *situs* (položaj, lega), *status* (stanje, položaj, status), *tribus* (okraj, rodovna skupnost, ena od kategorij v rastlinski taksonomiji), *usus* (raba), *visus* (vid, pogled).

V dat. in abl. plur. se je ohranil osnovni vokal -u: *lacubus*, *artubus*, *tribubus*, *partubus*.

Samostalniki na -us so vobče moškega spola, na -u pa srednjega. Ženskega spola so ženska imena (*nurus* = snaha), imena dreves (*quercus*) ter *Idus*, *tribus*, *porticus* (stebrišče), *acus* (igla), *manus*, *domus*.

Pridevnikov ta sklanjatev nima.

### Nekaj preprostih stavkov

*Fructus mali malum est.* (*malus* = jablana, *malum* = jabolko)

*Agricolae slovenici in hortis fructus bonos habent.*

*In silvis calidis multae quercus habitant.* (*calidus* = topel)

*In lacubus alpinis paucae algae sunt.* (*paucus* 3 = maloštevilen)

*Genua aegrotorum infirma sunt.* (*aegrotus*, -i = bolnik, *infirmus* = šibek)

*Familia Asteracearum multas tribus habet.*

*Corvi visum bonum (optimum) habent.* (*optimus* 3 /superlativ od *bonus*/ = zelo dober, najboljši)

*Plantae fructus maturos in autumnno habent.*

*Hodie gelu magnum habemus.* (*hodie* = danes)

### Tretja (mešana, konzonantna) sklanjatev

V to sklanjatev spadajo besede, ki imajo v gen. sing. obrazilo -is, nominativ pa ima različne končnice. Osnove se končujejo na konzonant ali vokal.

Prva vrsta: Vokalne osnove (osnova na -i)

1. Samostalniki srednjega spola na -e, -al, -ar v nom. sing.

	Singular		Plural	
Nom.	<i>mar-e</i>	<i>animal</i>	<i>mari-a</i>	<i>animal-ia</i>
Gen.	<i>mar-is</i>	<i>animal-is</i>	<i>mar-ium</i>	<i>animal-ium</i>
Dat.	<i>mar-i</i>	<i>animal-i</i>	<i>mari-bus</i>	<i>animal-ibus</i>
Akuz.	<i>mar-e</i>	<i>animal</i>	<i>mari-a</i>	<i>animal-ia</i>
Abl.	<i>mar-i</i>	<i>animal-i</i>	<i>mari-bus</i>	<i>animal-ibus</i>

Tako se sklanjajo npr. tudi samostalniki *rete* (mreža), *secale* (rž), *vegetabile* (rastlina); *calcar* (ostroga), *exemplar* (zgled, primerek), *nectar* (nektar), *Nuphar* (blatnik), *par* (par, dvojica). Samostalniki na -al/-ar so izgubili -e. Krajevna imena imajo ablativ na -e (*Tergeste*, abl. *Tergeste*).

#### Nekaj preprostih stavkov

*Agricolae in agris secale seminant.*

*Nuphar exemplar vegetabilis aquatici est.*

*In maribus permulta animalia sunt.*

#### 2. Samostalniki vokalne osnove (na -i) s končnico v nom. sing. na -is ali -es

	Singular		Plural	
Nom.	<i>caul-is</i>	<i>sed-es</i>	<i>caul-es</i>	<i>sed-es</i>
Gen.	<i>caul-is</i>	<i>sed-is</i>	<i>caul-ium</i>	<i>sed-ium</i>
Dat.	<i>caul-i</i>	<i>sed-i</i>	<i>caul-ibus</i>	<i>sed-ibus</i>
Akuz.	<i>caul-em</i>	<i>sed-em</i>	<i>caul-es</i>	<i>sed-es</i>
Abl.	<i>caul-e</i>	<i>sed-e</i>	<i>caul-ibus</i>	<i>sed-ibus</i>

Tako se sklanjajo npr. tudi samostalniki *affinis* (sorodnik), *avis* (ptica), *axis* (os), *canis* (pes), *classis* (razred), *clavis* (ključ), *fames* (lakota), *febris* (mrzlica), *felis* (tudi *feles*) (mačka), *finis* (konec, meja, namen), *ignis* (oganj), *iuvenis* (mladenič), *molaris* (kočnik), *natalis* (rojstni dan), *navis* (ladja), *panis* (kruh), *piscis* (riba), *sitis* (žeja), *unguis* (noht), *vallis* (dolina) in *vocalis* (vokal), ali pa npr. rastlinska rodovna imena *Cannabis* (konoplja), *Capparis* (kaprovec), *Digitalis* (naprstec), *Galeopsis* (zebrat), *Sinapis* (gorjušica), *Vitis* (vinska trta), a tudi imena mesecev na -er (*Aprilis*, *September*).

Samostalniki te skupine so vobče ženskega spola, moškega pa imena moških oseb in samostalniki na -cis, -guis in -nis ter še nekateri: *axis* (os), *ensis* (meč), *collis* (grič), *orbis* (krog, svet), *mensis* (mesec). *Finis* v pomenu "namen" je ženskega spola.

#### Nekaj preprostih stavkov

*Aves classis animalium (vertebratorum) est.*

*Caulis plantarum multarum pilosus est.*

*Feles unguis acutos habent.*

*In colle sancti Laurentii locus natalis Potentillae carniolicae est.*

*Nonnulli iuvenes cannabirum maxime amant.*

*Canes cum felibus nigris ludent. (ludeo 2 = igrati /se/)*

*In mari adriatico naves slovenicae navigant. (navigo 1 = plujem)*

#### Pridevniki vokalnih osnov

	Singular				Plural			
	m/f	n	m/f	n	m/f	n	m/f	n
Nom.	<i>brevis, breve</i>		<i>acer, acre</i>		<i>breves, brevia</i>		<i>acres, acria</i>	
Gen.	<i>brevis</i>		<i>acris</i>		<i>brevium</i>		<i>acrium</i>	
Dat.	<i>brevi</i>		<i>acri</i>		<i>brevibus</i>		<i>acribus</i>	
Akuz.	<i>brevem, breve</i>		<i>acrem, acre</i>		<i>breves, brevia</i>		<i>acres, acria</i>	
Abl.	<i>brevi</i>		<i>acri</i>		<i>brevibus</i>		<i>acribus</i>	

Tako se sklanjajo npr. tudi pridevniki

*affinis* (soroden), *communis* (skupen), *difficilis* (težaven), *edulis* (užitni), *fertilis* (ploden), *-formis* (z obliko ..., npr. *ensiformis*: mečast), *gracilis* (vitek), *gravis* (težak), *humilis* (nizek), *lateralis* (stranski), *linearis* (črtalast), *litoralis* (obrežen), *mollis* (mehek), *-nervis* (žilnat, npr. *multinervis*: mnogožilnat), *omnis* (vsak), *saxatilis* (skalnat), *sessilis* (sedeč), *similis* (podoben), *tenuis* (tanek), *terminalis* (ovršen), *viridis* (zelen), nadalje drugi pridevniki, ki se v nom. sing. z moško in žensko končnico končujejo na **-is**, **-alis**, **-aris**, **-ibilis**, **-ensis**, **-ilis**, ter zemljepisni pridevniki na **-ensis** kot npr. *kommensis* (komenski), *labacensis* (ljubljski), *nepalensis* (nepalski), *petzensis* (peški), *salisburgensis* (salzburški), *sinensis* (kitajski), *terglouensis/triglavensis* (triglavski), *vindobonensis* (dunajski).

V klasični latinščini imajo naslednji pridevniki v nom. sing. tri po spolu različne končnice: *acer/acris/acre* (oster), *campester/campestris/campestre* (raven, kot "ravno polje"), *celeber/celebris/celebre* (slaven), *paluster/palustris/palustre* (močviren), *silvester/silvestris/silvestre* (gozdnat, divji), *terrester/terrestris/terrestre* (zemeljski), vendar sta od Linnéja naprej v botanični latinščini za moški in ženski spol v rabi enaki končnici (na **-is**: *Ranunculus acris*, *Sonchus palustris*, *Tribulus terrestris*).

Nekaj preprostih stavkov

*Fructus Castaneae sativae edules sunt.*

*Planities Sloveniae orientalis locis palustribus abundant.*

*Nonnulla monumenta oppidi labacensis in magno periculo sunt.*

*Multae plantae folia sessilia habent.*

*Omne animal/vivum ex ovo.* (W. Harwey)

*Omne principium grave/difficile.*

Druga vrsta: konzonantne osnove

Samostalniki te deklinacije imajo v gen. sing. en zlog več kot v nominativu ("neenakozložnice").

Prvi razred: nom. sing. je brez obrazila, osnove na **l, r, n, s**

	Singular		Plural	
Nom.	<i>descriptio</i>	<i>corpus</i>	<i>descriptio-es</i>	<i>corpor-a</i>
Gen.	<i>descriptio-is</i>	<i>corpor-is</i>	<i>descriptio-um</i>	<i>corpor-um</i>
Dat.	<i>descriptio-i</i>	<i>corpor-i</i>	<i>descriptio-ibus</i>	<i>corpor-ibus</i>
Akuz.	<i>descriptio-em</i>	<i>corpus</i>	<i>descriptio-es</i>	<i>corpor-a</i>
Abl.	<i>descriptio-e</i>	<i>corpor-e</i>	<i>descriptio-ibus</i>	<i>corpor-ibus</i>

Tako se sklanjajo npr. tudi samostalniki *altitudo* (višina), *arbor* (drevo), *cotyledo* (klični list), *editio* (izdaja), *homo* (človek), *imago* (podoba), *latitudo* (širina), *longitudo* (dolžina), *ordo* (red), *tellus* (zemlja), rastl. rodovna imena *Arundo*, *Ferulago*, *Plantago*, *Senecio*, *Solidago*, *Tussilago*.

Pomembno je zapomniti si nom. in gen. sing. ter spol.

Samostalniki tega razreda so vobče moškega spola.

Ženskega spola so:

- imena ženskih oseb (*soror*, *sororis*/sestra, *Venus*, *Veneris*/Venera);

- *arbor*, *arboris*/drevo;

- samostalniki na -do, -go, -io, npr. *magnitudo*, *magnitudinis*/velikost, *imago*, *imaginis*/podoba (vendar so nekateri tudi moškega spola, npr. *ordo*, *ordinis*/red, *margo*, *marginis*/rob, *septentrio*, *septentrionis*/sever).



Srednjega spola so:

- samostalniki na -men, -ur -us, npr. *nomen, nominis/ime, tempus, temporis/čas, ius, iuris/pravo*;  
- samostalniki *iter, ver in fel, cadaver, tudi mel, marmor, aequor, os, vas* ter *aes in os (os, ossis/kost, os, oris/usta)*; rastlinska imena na -er, npr. *acer, aceris/javor, papaver, papaveris/mak, piper, piperis/poprovec, suber, suberis/ (hrast) plutec*.

Nekaj primerov: *imago pulchra, ordo novus, arbor alta, nomen novum, iter longum, os frontale, Acer campestre, Acer monspessulanum, Acer tataricum*.

Pridevniki te sklanjatve imajo za vse tri spole eno samo obliko in se sklanjajo kakor samostalniki.

V 1. razred te sklanjatve spadata npr. pridevnika *par, paris/enak, vetus, veteris/star* in tisti primerniki (komparativi), ki imajo po dve obliki, -ior za moški in ženski ter -ius za srednji spol: *brevior, -ius/krajši, longior, -ius/daljši, latior, -ius/širši, pulchrior, -ius/lepši*.

Drugi razred: imenovalnik se tvori z obrazilom -s, osnove na *cg, dt, bp*

Singular			
Nom.	<i>greg</i>	<i>miles</i>	<i>caput</i>
Gen.	<i>greg-is</i>	<i>milit-is</i>	<i>capit-is</i>
Dat.	<i>greg-i</i>	<i>milit-i</i>	<i>capit-i</i>
Akuz.	<i>greg-em</i>	<i>milit-em</i>	<i>caput</i>
Abl.	<i>greg-e</i>	<i>milit-e</i>	<i>capit-e</i>

  

Plural			
Nom.	<i>greg-es</i>	<i>milit-es</i>	<i>capit-a</i>
Gen.	<i>greg-um</i>	<i>milit-um</i>	<i>capit-um</i>
Dat.	<i>greg-ibus</i>	<i>milit-ibus</i>	<i>capit-ibus</i>
Akuz.	<i>greg-es</i>	<i>milit-es</i>	<i>capit-a</i>
Abl.	<i>greg-ibus</i>	<i>milit-ibus</i>	<i>capit-ibus</i>

Osnova na -m (edini primer!): *hiems, hiemis/zima*

Osnova na -v (2 primera!): *nix, nivis/sneg, bos, bovis/govedo*

V gen. plur. imajo -ium:

- samostalniki, katerih osnova se končuje na 2 soglasnika: *mont-ium* (gora), *urb-ium* (mest), *cord-ium* (src);  
- *fauc-ium* (soteska, plurale tantum!), *niv-ium* (snegov).

Samostalniki tega razreda so vobče ženskega spola.

Moškega spola so:

- imena moških oseb: *dux* (vodja)

- samostalniki na -ex, -icis/-itis in -es, itis: *vertex, verticis* (vrh), *limes, limitis* (meja)

- samostalniki *lapis/lapidis* (kamen), *pes/pedis* (noga), *dens/dentis* (zob), *fons/fontis* (studenec), *mons/montis* (gora), *pons/pontis* (most), *calix/calicis* (čaja), *greg/gregis* (čreda).

Srednjega spola so: *caput* (glava), *cor/cordis* (srce), *lac/lactis* (mleko) in grška imena na -ma: *poëma/poëmatis* (pesem), *systema/systematis* (sestav, sistem)

Tako se sklanjajo tudi deležniki sedanjega časa: *regnans* (vladajoč), *florens* (cvetoč), *sapiens* (moder)

Nekaj preprostih stavkov:

*Aemona olim oppidum florens erat.*

*In monte Triglav plantae rarae habitant.*

*Cor pars corporis humani est. (pars/partis = del)*

## Spregatev pravih glagolov

- osnove na **-i**

Sedanji čas

Singular	Plural
1. <i>audi-o</i>	<i>audi-mus</i>
2. <i>audi-s</i>	<i>audi-tis</i>
3. <i>audi-t</i>	<i>audi-unt</i>

Tako se spregajo npr. tudi glagoli:

*aperio* (odprem), *convenio* (strinjam se), *finio* (končam, omejim), *invenio* (najdem).

Nekaj preprostih stavkov:

*Nostra planta cum typo Linnaeano bene convenit.*

*Hanc speciem in fluvio Ljubljana primus Wulfenius invenit.*

*Montes Karavank(a)e Sloveniam versus septentrionem finiunt.*

*Cervi venatores optime audiunt.* (venator, -is = lovec)

- **konzontne** osnove

Sedanji čas

Singular	Plural
1. <i>leg-o</i>	<i>legi-mus</i>
2. <i>leg-is</i>	<i>legi-tis</i>
3. <i>leg-it</i>	<i>leg-unt</i>

Tako se spregajo tudi npr. glagoli:

*colo* (gojim), *corrigo* (popravim), *cresco* (rastem), *dico* (rečem, pravim), *distinguo* (razlikujem), *facio* (naredim), *mitto* (pošljem), *occurro* (pojavljam se), *pingo* (slikam), *pono* (postavim), *rejicio* (zavrnem), *scribo* (pišem), *vivo* (živim).

Nekaj preprostih stavkov:

*Hortulanus noster in horto suo plantas pulchras colit.*

*Stellaria neglecta ad margines agrorum optime crescit.*

*Homo sapiens cogitat, scribit et pingit.* (cogito 1 = mislim)

*Lepores in campis vivunt.* (lepus/leporis = zajec)

*Amica mea plantas pro herbario suo legit.* (pro /predl. z abl./ = za)

*In Horto botanico Labacensi nonnullae arbores valde veteres crescunt.*

*Homo iustus in ore mel, iniustus autem fel habet.* (autem = pa, toda)

*Bonus botanicus multas species plantarum distinguit.*